

Školitelovo posouzení bakalářské práce Lucie Krpatové **Uplatnění principu montáže při vytváření utopických fikčních světů. Srovnání Erenburgovy prózy Trust D.E. s Čapkovým románem Válka s Mloky**

Nejprve bych předeslala, že na práci Lucie Krpatové mě nejvíce zajímá, že se v ní ocitá vedle sebe Válka s Mloky a Trust D.E. a že Erenburgův román, tvořící jakýsi doplněk sloužící k porovnání, byl autorkou zpracován (u nás poprvé) s takovou mírou konkretizace a přehlednosti, že je nám umožněno nahlédnout na Čapkovu utopickou (a současně dystopickou) montáž v nové souvislosti. Podobně bych uvítala náležitě konkretizované srovnání s Ostrovem tučňáků Anatola France

Úvodní kapitolu o utopii považuji z hlediska celku předkládané práce spíše za méně vydařenou. Snaha o stručnost a odkázanost na nejdostupnější prameny (Hodrová, encyklopedické heslo) vede k zjednodušením či nepřesnostem (Anglie byla míněna pouze první částí Moorovy Utopie). Neosobní vztah k povinnému tématu byl nejspíše příčinou i textových pochybení (přehlédnutí nenáležitých tvarů několika slov). Lépe vyznívá kapitola o montáži, v níž se daný typ kompozice, vyhovující časoprostorovým nárokům jedné z linií moderního románu, definuje a je stručně zrekapitulována typologie, která je pak zdařile aplikována tam, kde se pojednává o utopických světech, jejichž utopičnost ovšem relativizuje přemíra rysů současné reality, nahlížené v rozměru lidstva.

Začíná se Válkou s Mloky, čímž se nerespektuje časová posloupnost, neboť dílu českého autora bylo v práci Lucie Krpatové připsáno centrální a dominantní postavení. Srovnání s Trustem D. E. by pak mělo vyznačit paralelnost uměleckého záměru (globalizace projektovaného fikčního světa) a odlišnost uskutečněných variant, z nichž se ta čapkovská vyznačuje větší mírou dějové a motivické mnohotvárnosti, nápaditostí, důsledně promyšleným rozvíjením výchozího nápadu (v duchu dobrodružně-senzačním) až k rozměru světové válečné katastrofy.

Uskutečněné analýzy si dle mého názoru autorka funkčně rozvrhla, aby se ve zkoumaném díle neztratila a současně docílila dostatečně všestranného pochopení struktury obou dystopických utopií. S tím, že zvolené aspekty, uplatněné shodně pro obě žánrové varianty, umožnily výsledně kýžené porovnání.

Dokládá se figurkovitost a diferenciaci postav dle jejich rolí v rozvíjeném a gradovaném extenzivním dění. Také funkce: koloritní, typologická, komediální, aktualizací apod. Figury se posuzují také dle toho, jakou roli sehrály při objevení zprvu sympatického živočišného druhu a v průběhu jeho evoluce (civilizačního vývoje mločího plemene).

Pro dílo s globalizační intencí je důležitá, jak práce dokládá, rovněž pomnožnost prostředí, také různorodost narativních forem, proměny perspektiv a mnohotvárnost stylová, na níž se podílí imitace funkčních stylů, novinových žánrů, odborných a jiných pojednání.

Přestože se termín montáž uplatňuje u obou rozborů až v závěrečné kapitole, je tento princip jaksi latentně přítomen (či předpokládán) vlastně ve všem, co tuto partii, označenou Uplatněné typy montáže, předchází a předjímá. Zejména pak tam, kde se sleduje konstituování mločí civilizace (dějinný proces polidštění, využití a expandování Mloků) nebo tam, kde jde o „principy utopizace a antiutopické reprezentace“, v případě Války s Mloky úzce svázané s aktuálními ekonomickými, politickými, vědeckými poměry, mechanismy,

procesy. S tím, že stěžejní fantastický prvek – mlok - ztělesňuje podstatně negativní instinkty lidství.

Kapitola o typech montáže (jazykové, stylové, citátové, filmové, tematické, grafické), inspirovaná, jak se uvádí ve druhé kapitole práce, diplomovou prací J. Vávry, vyznívá, zvláště vzhledem k tomu, že se montážní princip nestal systematicky sledovaným jevem, jako podstatné docelení a završení rozboru, jehož subtémata se zopakují též ve vztahu k Trustu D.E., k románu, který bezpochyby inspiroval i české slovesné utopisty k odvážnému extenzivnímu rozvinutí syžetu pomocí montážní kompozice. Právě ona pak podmiňuje soubor postav a jejich funkcí, umožňuje zrychlené přesuny třeba v rozpětí kontinentu a utopickou hru (zábavnou i varující). V případě Trustu D.E. hru na celoevropský válečný konflikt, podaný zrychleně se satirickou nadsázkou.

Prezentace Erenburgova románu – zejména pokud jde o jeho časoprostor a globalizační intenci – může sice působit popisně, avšak vzhledem k fragmentovosti stylově různorodého textu a zrychlené naraci (místy až telegrafické) je tato popisnost – přesněji popisná rekonstrukce – hodna ocenění. S tradičním interpretačním přístupem u textu inspirovaného novinovou „literaturou“ a filmovou technikou nejspíš nevystačíme. Podstatnější se jeví postižení strukturního mechanismu a jeho funkcí. K této „metě“ Lucie Krpatová ještě nedospívá, ale svým prvním pokusem o výklad dvou utopických - montážně projektovaných - fikčních světů uskutečnila podstatný krok k jejich náležitému žánrovému vymezení.

Bakalářskou práci Lucie Krpatové doporučuji k obhájení a navrhuji známku velmi dobrou.

Doc. Marie Mravcová